

O JAGIĆEVIM RECENZIJAMA U *IZABRANIM KRAĆIM SPISIMA**

U prilogu će biti riječi o nekoliko izabranih Jagićevih radova koji su objavljeni u Matičinu izdanju kao *Izabrani kraći spisi* (1848). Iz vrlo opsežna opusa izdvojeni su oni radovi u kojima je pisao i/ili raspravljao o jeziku i jezičnim pitanjima. Točnije, prikazat će se nekoliko Jagićevih recenzija/prikaza kako bi se stekao uvid u njegove recenzentske postupke i stajališta o jezičnim i pravopisnim pitanjima. Analizirat će se četiri njegova priloga: *Istorija hrvatskoga pravopisa latinskim slovima*, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika* te *Rječnik hrvatskoga jezika* (svezak I i II). Analiza će pokazati na što je Jagić bio usmjeren pri iznošenju negativnih i pozitivnih kritika te koliko se njegovi postupci vrednovanja razlikuju od onoga što danas nazivamo recenzijom.

Ključne riječi: slavistika; recenzija; prikaz; Vatroslav Jagić.

1. UVODNO

Vatroslav Jagić (1838–1923) jedan je od najpoznatijih hrvatskih (ali i slavenskih!) jezikoslovaca, čiji su znanstveni interesi izuzetno širokih razmjera rezultirali impozantnim opusom radova iz područja slavistike. Iz tog je ogromnog korpusa Mihovil Kombol odabrao i uredio podosta priloga (a neke od njih i preveo sa stranih jezika) te ih potom u Matičinu izdanju (1948) objavio kao *Izabrane kraće spise*. Kako i sam kaže, izbor nije bio nimalo lagan – što zbog činjenice da je Jagić zaista

* Ovaj je rad financiralo Sveučilište u Rijeci projektom uniri-human-18-13 1140.

mnogo pisao (i to o različitim područjima), što zbog toga što je nastojao izbjeći one spise koji su suviše stručni (premda upravo oni sadržavaju najvažniji dio Jagićeva rada), dok je istovremeno nastojao prikazati barem djelomičnu sliku o Jagićevu razvitku i raznovrsnosti njegovih znanstvenih interesa.¹ Kombol stoga donosi priloge koji govore o književnosti, narodnom pjesništvu, staroj slavenskoj pismenosti te očekivano i o onome čime se Jagić najviše bavio – rasprave o jeziku. U ovome prilogu izdvojiti će se nekoliko Jagićevih prikaza/recenzija važnih djela hrvatskih vukovaca kako bi se stekao uvid u njegova stajališta i promišljanja o jeziku: *Istorija hrvatskoga pravopisa latinskim slovima*, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika* te *Rječnik hrvatskoga jezika* (svezak I i II)

Odabrani prilozi prikazat će nam ne samo njegove znanstvene stavove i zaključke već i načine na koje je do tih zaključaka dolazio. Usto kako je u našem izboru iz korpusa riječ o recenzijama, zanimat će nas načini na koje je iznosio pozitivne/negativne ocjene tuđih djela te će se razmatrati u čemu se one razlikuju od onoga što danas smatramo takvom tekstnom vrstom.

2. O RECENZIJI/PRIKAZU KAO TEKSTNOJ VRSTI

Već je spomenuto kako je Jagić pisao o različitim temama, ali smo za ovaj prilog odabrali radove koje smatramo posebno zanimljivima zbog načina na koje je prikazivao (točnije ocjenjivao) tuđa djela. Takvi su radovi u knjizi nazvani prikazima i ocjenama, stoga ćemo prije analize odabrana korpusa najprije reći nešto o pojmu unutar kojega se takve tekstne vrste (recenzija i prikaz) nalaze i, naravno, o njihovim specifičnostima. Oba su termina višeznačna, ali su za ovaj rad važne dvije definicije. Prikaz se određuje kao *kratka kritička ocjena, recenzija kakvog znanstvenog ili umjetničkog djela*,² a recenzija kao *pismeni prikaz, ocjena umjetničkog ili znanstvenog djela, predstave, koncerta, filma i sl.*³ Značenja su obaju pojmova vrlo slična, s time što se recenzirati može i neobjavljeni rad, a prikaz ne mora nužno sadržavati evaluacijsku komponentu. Stoga ćemo u ovome radu prikaz i recenziju promatrati kao sinonime. O recenziji kao *tekstu o tekstu* govori Nada Ivanetić (2003) te je svrstava u asertive, a terminološko određenje koje je ponudila prihvaćamo u ovome radu. Recenziju čine dvije komponente. Prva je informiranje recipijenta o tekstu koji se recenzira, a druga je vrednovanje s obzirom na određeni kriterij. U svakoj je recenziji ključan upravo proces evaluacije – ona je zapravo složen proces vrednovanja, a ona se ugrubo mogu podijeliti na pozitivna i negativna. Pozitivna se uobičajeno

¹ Vatroslav JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, ur. Mihovil KOMBOL, Matica hrvatska, Zagreb, 1948., 15.

² Vladimir ANIĆ, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb, 1991., 546.

³ Isto, 614.

ističu na samome početku recenzirana rada, a potom slijede primjedbe na rad te mišljenje i klasifikacija (ako se recenzira još neobjavljeni rad). Ivanetić i Palašić⁴ u svome radu govore o temeljnim funkcijama recenzije, a s obzirom na onu koja prevladava ističu dva tipa:

1. Recenzije-izvještaji, u kojima dominira prikaz sadržaja (informativna funkcija)
2. Vrednujuće/evaluativne recenzije, u kojima prevladava vrednovanje odnosno procjena

U našem su korpusu zastupljene samo vrednujuće odnosno evaluativne recenzije, koje se sastoje od kombinacije kritika i pohvala, no valja napomenuti kako svaka od njih sadrži i element recenzije-izvještaja jer se ipak (iako neizravno kroz ocjenu pojedinih dijelova ili djela u cjelini) navode barem osnovne informacije o tekstu koji se recenzira.

3. ANALIZA KORPUSA I CILJ RADA

U ovome radu promatrat ćemo četiri već spomenuta teksta Vatroslava Jagića. Namjera dakako nije prikazati cjelokupnu Jagićevu kritičarsku djelatnost (jer osvrtao se on na mnoga tematski različita djela), nego na reprezentativnim primjerima pokazati načine i metodologiju njegova ocjeniteljskog rada. Pokazat će se time važna uloga i zaslužan autoritet koji je Vatroslav Jagić zauzimao u slavistici i filologiji svoga doba.

U recenziji *Istorije hrvatskoga pravopisa latinskim slovima* Jagić prikazuje Maretićevo djelo navodeći na samome početku vlastita očekivanja koja su, nažalost, ostala neispunjena. Potom govori o autorovoj temeljnoj intenciji – dokazati da u starijim djelima hrvatske književnosti prevladava fonetički način pisanja. Ukratko zaključuje kako je Maretić svoju „istoriju“ shvatio i odradio nešto „nehistorijski“⁵, no ipak ističe kako njegovo djelo ne smatra potpuno promašenim. Iznosi potom vlastita stajališta koja se razlikuju od autorovih te naposljetku ukratko zaključuje kako je Maretić uložio pozamašan trud u svestrano istraživanje hrvatskoga jezika.

Svoje viđenje *Gramatike i stilistike hrvatskoga ili srpskoga jezika* Jagić započinje uvodnim promišljanima o zahtjevnosti pisanja normativnog priručnika kao što je gramatika te pohvaljuje Maretića i zbog ovoga pothvata. Pohvaljuje i samo djelo

⁴ Nikolina PALAŠIĆ; Nada IVANETIĆ, „Eufemizam u službi objektivnosti – strategije vrednovanja u recenzijama znanstvenih tekstova“, *Sarajevski filološki susreti II* - zbornik radova (knjiga I), ur. Ismail PALIĆ i Munir DRKIĆ, Bosansko filološko društvo, Sarajevo, 2014., 229-230.

⁵ V. JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, 485.

te smatra kako će privući svakoga tko je obrazovan, ali ističe kako je autor različito od svojih prethodnika pristupio obradi predmeta – *rezonirajući o činjeničnom stanju, komentirajući činjenice*.⁶ Jagić dakle konstatira da je Maretić, kako bi izbjegao suhoparnost, svoju gramatiku namijenio širem obrazovanom krugu recipijenata, ali se nije odmaknuo od Vuka i Daničića. U svome se prikazu u mnogočemu ne slaže s autorom te navodi i brojne primjere kojima osporava njegova rješenja. Na poslijetku izdvaja sintaksu kao najvredniji dio knjige, a Maretiću priznaje najistaknutije mjesto u gramatičkoj literaturi Južnih Slavena.⁷

Jagić prikazuje i prvi i drugi svezak Iveković–Brozova *Rječnika hrvatskoga jezika*. Naglašava kako predstavlja vrlo vrijedan doprinos leksikografiji, ali im (kao i Maretiću) zamjera ograničavanje na riječi i frazeologiju Vuka i Daničića. U tom smislu govori kako rječnik ne prikazuje stvarno stanje modernoga srpskohrvatskog jezika. Kako bi to dokazao, donosi niz riječi koje u Iveković–Brozovu korpusu nisu zastupljene, a preuzima ih iz različitih tekstova: pripovijetke, političkog osvrta, Mažuranićeva spjeva i Šenoina romana. Ukratko bi se konačna Jagićeva ocjena ovoga rječnika mogla opisati metaforom koju i sâm koristi: *To je otprilike kao kod kakve pruge, koja je u pojedinostima izgrađena vrlo brižljivo, ali joj čitav smjer nije sretno izabran*.⁸

4. JAGIĆEVI POSTUPCI VREDNOVANJA

U analizi odabrana korpusa zanimat će nas prije svega Jagićevi postupci vrednovanja odnosno načini na koje je iznosio pozitivne i negativne kritike djela, s tim što ćemo naglasak ipak staviti na negativne primjedbe zbog toga što smatramo da ih je iznosio najčešće eksplicitno (što je u današnjim recenzijama rijetkost, pretpostavljamo zbog bojazni da bi se ugrozili odnosi s autorom teksta). S druge strane Jagić je to činio vrlo profinjeno i taktično jer je uvijek isticao i pozitivne strane nekog djela. U analizi ćemo primjenjivati strategije vrednovanja koje navodi Nada Ivanetić,⁹ a prikazat ćemo one primjere koje smatramo reprezentativnima za svaku kategoriju. Pozitivna su vrednovanja, naravno, uvijek dobrodošla, pa su samim time i eksplicitno navedena. Ivanetić o njima govori kao o evaluacijskim stereotipima¹⁰ te navodi učestale konstrukcije koje su prisutne i u Jagićevim recenzijama:

⁶ Isto, 533.

⁷ V. JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, 547.

⁸ Isto, 558.

⁹ Nada IVANETIĆ, *Uporabni tekstovi*, Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2003., 160-167.

¹⁰ Isto, 160.

- **x je + pridjev pozitivna značenja**

(1) "Njihovo je djelo bez sumnje vrlo upotrebljivo, vrlo korisno pomoćno sredstvo, i ispunjuje svakako jednu prazninu u srpskohrvatskoj leksikografiji."¹¹

- **x je + pridjev + imenica**

(2) "Ne ustručavam se izjaviti, da je **sintaksa najvredniji dio Maretićeve knjige**."¹²

- **pozitivan prilog + imenica**

Kada govori o Maretićevu djelu, Jagić na samome početku ističe kako ono nije ispunilo njegova očekivanja, ali tu kritiku nastoji ublažiti, pa navodi kako se istom predmetu može pristupiti s različitih gledišta i u tom smislu pohvaljuje autorov pristup:

(3) "Sa svojeg je gledišta prof. Maretić obradio svoju zadaću izvanredno marljivo."¹³

- **ističe se doprinos znanosti/praksi**

(4) "(...) ali me sve to ne bi priječilo, da lično piscu izrazim najveće poštovanje za njegovu neumornost u svestranom istraživanju našega lijepog jezika."¹⁴

(5) "On je za sva dalja proučavanja na području modernoga književnoga jezika položio čvrst temelj svestranom analizom jezika dvojice korifeja (...)".¹⁵

(6) "Ne ustručavam se izjaviti, da ovo djelo (...) predstavlja vrlo vrijedan leksikalni posao (...)".¹⁶

Prikaz drugoga sveska Iveković–Brozova rječnika Jagić započinje naglašavanjem važnosti njihova djela, koje je ovom nadopunom postalo, kako sâm ističe, *najbolje leksikalno pomoćno sredstvo srpskohrvatskoga rječnika*. U toj se uvodnoj formulaciji kombiniraju sve dosad navedene konstrukcije za isticanje pozitivne evaluacije:

(7) "Veliko značenje već je ondje dosta jako naglašeno, a sada, kad je ovako točno završeno, još mu je značenje bitno veće, kao što se samo po sebi razumije. Bilo bi premalo, kad bih izjavio, da je ovaj rječnik danas najbolje

¹¹ V. JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, 550.

¹² Isto, 547., istakla T. H.

¹³ Isto, 486.

¹⁴ Isto, 491.

¹⁵ V. JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, 547.

¹⁶ Isto, 550.

leksikalno pomoćno sredstvo srpskohvatskoga jezika; morao bih još izrije-
kom dodati, da zaslužuje da bude svuda raširen i upotrebljavan, jer je nje-
gova bogata zaliha fraza neobično poučna”.¹⁷

Iz navedenih je primjera razvidno kako Jagić svoje pozitivne komentare iskazuje uglavnom eksplicitno, ali je u nekima od njih sadržana i implicitna kritika. Vidljivo je to u primjeru (1), u kojemu Iveković-Brozov rječnik naziva *pomoćnim sredstvom* te primjeru (3), u kojemu pohvaljuje, ali ističe kako se njihov pristup problematici razlikuje: Maretićev je ispravan samo iz njegove vlastite perspektive. Slično je i u primjeru (2), u kojemu također iskazuje eksplicitnu pohvalu, ali se ona odnosi na samo jedan dio knjige – sintaksu.

U primjerima (4), (5) i (6) Jagić naglašava kako sva tri djela predstavljaju značajan doprinos istraživanju jezika. Međutim za potpuno razumijevanje navedenih primjera važan je kontekst, iz kojega je vidljivo da Jagić najprije iznosi kritike, a potom ih nastoji ublažiti tako što ističe i pozitivne strane svakog djela.

U tom smislu govore i Palašić i Ivanetić (2014), koje izdvajaju eufemističke strategije vrednovanja, pri čemu se pojam eufemizam ne odnosi samo na lekseme već i na čitave konstrukcije. Svrha je korištenja takvih izraza ublažavanje iznesene kritike. Iako vrlo rijetko, takva je strategija prisutna i u Jagićevim evaluacijama:

- (8) “Pošao bih čak i dalje i rekao, da bi koješta moglo možda radi lakše preglednosti ili sasvim izostati, ili bi se moglo sitnije štampati i potisnuti u pozadinu, jer se u normalnoj gramatici ne može raditi o nabranjanju svih dijalekatskih osobina štokavštine”.¹⁸

Jagić Maretiću zamjera i zbog suvišnih elemenata koji se nalaze u *Gramatici*, a ta se kritika ovdje ublažava korištenjem kondicionalnih izraza moglo izostati i *moglo se sitnije štampati* te modalnog izraza *možda*.

Već smo ranije naveli kako ćemo u ovome radu naglasak staviti na postupke negativnog vrednovanja, i to ne samo zato što su ona kod Jagića učestalija nego i stoga što su najčešće izražena vrlo eksplicitno. Najizravnije se primjedbe mogu iskazati uporabom leksema koji su nositelji negativnih značenja kao u sljedećim primjerima:

- (9) “Suživanje čitavog modernog književnog jezika na opseg riječi dvojice pisaca kao dodatak Vukovoj i Daničićевой zbirci mora a priori ostaviti **bijedan** utisak (...)”¹⁹

¹⁷ Isto, 558.

¹⁸ Isto, 542.

¹⁹ Isto, 551., istakla T. H.

- (10) "Kako će izdavač opravdati takvo **neobaziranje** i takvu **nepažnju**?"²⁰
- (11) Dalje primjer, koji će dokazati, da je rječnik radi svojega **promašenog** rasporeda s obzirom na broj unijetih riječi morao biti **nepotpun**, mogu prepustiti drugima".²¹
- (12) "Na žalost ovaj **nepovoljni** razmjer nije jedini **nedostatak** Broz-Ivekoviće-va rječnika".²²

Osim navedenog Nada Ivanetić²³ ističe kako se izravno može kritizirati i tako što se:

- konstatira da objekt u nekom aspektu odstupa od norme, tj. da je neadekvatan:
- (13) "I da ne govorimo o nepotpunosti s obzirom na modernu književnost, ostavlja ovo djelo i iz drugog razloga utisak zastarjela poduzeća, koje slabo odgovara današnjim potrebama".²⁴
- (14) "Mnoga ukazivanja na jednaku tvorbu riječi, koja su rastresena po cijelom rječniku, ali bez stroge dosljednosti, mogla bi isto tako izostati, jer zakoni o gramatičkoj tvorbi riječi spadaju zapravo u gramatiku, a ne u rječnik".²⁵
- (15) "Mislim da prof. Maretić kod svojih paradigma nepotrebno upotrebljava mnogi rastavni znak, da razluči tobožnje korijene od sufikslnih elemenata".²⁶

U navedenim primjerima, kako vidimo, kritike se odnose na različite aspekte: u primjeru (13) na čitavo djelo jer Jagić konstatira da Iveković–Brozov rječnik ne odgovara potrebama; u primjeru (14) ističe nedosljednost te posebno neadekvatnost jer se u rječniku nalaze sadržaji koji u njega ne spadaju, a u primjeru (15) kritika se odnosi na netočnosti koje uočava u Maretićevoj *Gramatici* u vezi s rastavljanjem riječi na korijene i sufikse.

- upozori na raskorak između očekivanog/najavljenog i ostvarenog:

²⁰ Isto, istakla T. H.

²¹ V. JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, 556., istakla T. H.

²² Isto, istakla T. H.

²³ N. IVANETIĆ, *Uporabni tekstovi*, 162.

²⁴ V. JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, 556.

²⁵ Isto, 553.

²⁶ Isto, 540.

- (16) "U ovoj nas važnoj stvari ostavlja ovo najnovije leksikalno djelo srpskohrvatske znanstvene književnosti na žalost prečesto na cjedilu; ono ne zadovoljava naša očekivanja i zaostaje daleko za modernim tokom književnog jezika".²⁷
- (17) "Primijenjena na ovaj rječnik, bila bi ova načela, da ih se izdavač slučajno držao, stvorila sasvim drugačije djelo. Prije svega nalazim u predgovoru lijepu misao, koja bi, da je ostvarena, bila zaista koristila ovom rječniku, ali je na žalost sve ostalo pri riječima".²⁸

• **relativizira vlastiti sud**

- (18) "Pisac je dakle svoju »istoriju« shvatio i obradio po mojem mišljenju nešto nehistorijski".²⁹
- (19) "Ja samo držim, da bi ono gledište, s kojega bi po mojem mišljenju valjalo takvu temu obraditi, bilo pravilnije i da bi nas bolje dovelo do onoga što je bitno".³⁰

U primjeru (18) i (19) Jagić relativizira sud tako što naglašava vlastiti stav korištenjem izraza *po mojem mišljenju*. Osim što ističe kako se ne mora nužno svatko složiti s njim, korištenje takvog izraza sud čini izrazito subjektivnim, a to se kosi s jednim od temeljnih očekivanja – zahtjevom za objektivnošću recenzenta pri donošenju ocjene. Usto u tome se očituje (makar kurtoazna) skromnost i/ili finoća prikazivača odnosno uglađena akademska komunikacija.

Osim eksplicitnih negativnih vrednovanja postoje i ona implicitna. Neizravne se kritike mogu iznositi primjerice

• **davanjem savjeta ili preporuke za poboljšanje djela:**

- (20) "Ali zar ne bi njegovim svrhama bolje odgovaralo, da je mjesto prekraćenja svojega programa u ovom smjeru uzeo radije u kanon uzornih, dakle "normalnih" pisaca kakav izbor modernih pisaca novijega i najnovijega vremena, recimo takvih, koji idu Vukovim stopama? (...) Ja bih dakle narodni jezik, koji je ionako, samo kritički prorešetan, primijenjen već kod Vuka i Daničića, ili sasvim ostavio po strani, ili bih ga iskoristio u većem opsegu, ali bih zato uzeo u pomoć izbor istaknutih modernih pisaca".³¹

²⁷ Isto, 553.

²⁸ Isto, 548.

²⁹ Isto, 485.

³⁰ Isto, 486.

³¹ V. JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, 537.

Već smo ranije spomenuli kako je Jagić Maretiću zamjerao ograničavanje korpusa na Vuka i Daničića. Smatrao je kako njihova djela ne prikazuju stvarno stanje modernoga srpskohrvatskoga jezika. U obliku pitanja u primjeru (20) autora je upozorio na nedostatke, a upravo takva formulacija i ublažava kritiku: umjesto izjavne rečenice kojom bi nešto tvrdio, formom pitanja ipak ublažuje iskaz jer ostavlja prostor i za pozitivan odgovor i prihvaćanje, ali i za neprihvatanje sugestije čime, kao i u ranijim primjerima (8, 14, 18, 19), iskazuje uljudnost. Za prvi je opis te kategorije s pragmatičkoga aspekta zaslužna Robin Lakoff, koja uljudnost definira kao sustav interpersonalnih relacija organiziran s ciljem olakšavanja interakcije umanjivanjem mogućnosti sukoba i konfrontacije svojstvenih svim oblicima međuljudske komunikacije.³² U spomenutim se primjerima ona očituje u izbjegavanju zapovjednoga tona i izravnog obraćanja sugovorniku, pa u primjeru (8) Jagić umjesto izraza *koješta bi autor trebao izostaviti i sitnije štampati* koristi obezličjenje i modalne glagole: *koješta bi moglo možda radi lakše preglednosti ili sasvim izostati, ili bi se moglo sitnije štampati*. Slično je i u primjerima (14) i (18), dok se u primjeru (20) izbjegavanje zapovjednoga tona postiže formom pitanja.

Također Jagić u jednome dijelu svojih kritika nastoji ublažiti moguće konfliktne situacije tako što se autoru obraća imperativom u vidu isprike nastojeći se ograditi od mogućih primisli da se njegove kritike odnose na autora osobno:

- (21) "Neka mi pisac ne zamjeri radi ovih prigovora: oni nisu upereni protiv ličnosti, već samo protiv stvari. Ja sam samo otvoreno rekao, kako bi ovo djelo moglo biti mnogo bolje".³³

5. ZAKLJUČNO

Iz analiziranih primjera možemo zaključiti kako se Jagićeva pozitivna vrednovanja uglavnom odnose na djela u globalu, pa tako ili ističe njihov znanstveni doprinos i korisnost/primjenjivost ili pak pohvaljuje autora/autore zbog obavljena posla. S druge strane u iznošenju je negativnih kritika kudikamo detaljniji te su one uvijek usmjerene na točno određene dijelove teksta. Treba također istaknuti kako u Jagićevim prikazima ne postoji ujednačenost što se tiče forme: nekada se pozitivna vrednovanja nalaze na početku, a nekada usred teksta ili na samome kraju. Isto je i s negativnim evaluacijama. Međutim ono što možemo izdvojiti kao "pravilo" u njegovim recenzijama jest činjenica da nikada isključivo ne kritizira, već uvijek istakne i pozitivne strane svakog djela. Negativna vrednovanja na taj se način ublažavaju. Eufemizira ih i naglašavanjem vlastite dobronamjernosti i subjek-

³² Robin LAKOFF, *Talking Power: The Politics of Language*, Basic Books, New York, 1990., 34.

³³ Isto, 491.

tivnosti mišljenja te davanjem savjeta za poboljšanje djela. Analiza odabranog korpusa pokazala je osim spomenutog i to da je Jagić vrstan jezikoslovac, odlučan i stručan u komentiranju, zbog čega njegove priloge smatramo vrlo vrijednima u kontekstu proučavanja povijesti jezika.

POPIS IZVORA:

- 1/ Vatroslav JAGIĆ, *Izabrani kraći spisi*, ur. Mihovil KOMBOL, Matica hrvatska, Zagreb, 1948.

POPIS LITERATURE:

- 1/ Vladimir ANIĆ, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb, 1991.
- 2/ Nada IVANETIĆ, *Uporabni tekstovi*, Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2003.
- 3/ Robin LAKOFF, *Talking Power: The Politics of Language*, Basic Books, New York, 1990.
- 4/ Nikolina PALAŠIĆ; Nada IVANETIĆ, "Eufemizam u službi objektivnosti—strategije vrednovanja u recenzijama znanstvenih tekstova", *Sarajevski filološki susreti II* - zbornik radova (knjiga I), ur. Ismail PALIĆ i Munir DRKIĆ, Bosansko filološko društvo, Sarajevo, 2014., 229-230.

SUMMARY

ABOUT JAGIĆ'S REVIEWS IN *IZABRANI KRAĆI SPISI*

The paper will discuss several selected works by Jagić that were published in Matica's edition as *Izabrani kraći spisi* (1848). From his extensive oeuvre, those works in which he wrote and/or discussed language and language issues were singled out. More precisely, several of Jagić's reviews/views will be presented in order to gain insight into his reviewing procedures and views on language and spelling issues. Four of his contributions will be analyzed: *Istorija hrvatskoga pravopisa latinskim slovima*, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika* and *Rječnik hrvatskoga jezika* (volumes I and II). The analysis will show what Jagić was aiming for when presenting negative and positive criticism and how different his evaluation procedures are from what we call a review today.

Key Words: Slavic studies; a review; display; Vatroslav Jagić.